

חישוב מאוחד נסוג בפני החישוב הנפרד וה"מעין נפרד"

1. כללי

הזכות לעריכת חישוב מס נפרד או מאוחד נתונה לבחירת הנישום. בדרך כלל יעדיפו בני הזוג לערוך לגבי הכנסותיהם חישוב נפרד. בחישוב נפרד ייהנו בני הזוג מחישוב מס מדורג לגבי כל אחד מהם ומנקודות זיכוי לגבי כל אחד מהם וכן מזיכויים נוספים אחרים לכל אחד מהם.

הזכות לחישוב מאוחד פתוחה לבחירה לבני הזוג יותר מאשר בחישוב נפרד, בו נדרשת אי-תלות, יגיעה אישית ומקור הכנסה שהוא עבודה, עסק או משלח יד או קצבה. חישוב מאוחד יינתן ללא כל תנאי. עם זאת, מתחת לרמת הכנסה מסוימת של הכנסת בן הזוג שאינו בן זוג רשום לא יינתן חישוב מאוחד. סכום ההכנסה נקבע בסעיף 38(ב) לפקודה. סכום ההכנסה של בן הזוג שאינו בן זוג רשום, שמעליו יינתן חישוב מאוחד הוא סכום שהוא פי 5 מחלקי נקודות הזיכוי המצוינים בסעיף 38(א) לפקודה.

חלקי נקודות הזיכוי המצוינים בסעיף 38(א) הם:

בני-זוג ללא ילדים עד גיל 18¹ - $1\frac{3}{4}$ נקודות זיכוי;
בני-זוג עם ילדים עד גיל 18 - 2 נקודות זיכוי.

לפיכך, סכום ההכנסה שמעליו ניתן לערוך חישוב מאוחד בשנת 2012 הוא:

עם ילדים $26,160$ ש"ח $= 2 \times 2,616 \times 5$ נקודות זיכוי
ללא ילדים $22,890$ ש"ח $= 1\frac{3}{4} \times 2,616 \times 5$ נקודות זיכוי

בחישוב מס מאוחד לא יינתנו לבן הזוג שאיננו בן זוג רשום נקודות הזיכוי הרגילות המגיעות לו בחישוב נפרד. אולם, אם בן הזוג הרשום הינו יחיד מוטב³ הוא יהיה זכאי לנקודת זיכוי נוספת עבור בן הזוג, שאיננו בן הזוג הרשום, שכלכלתו עליו וחלקי נקודות זיכוי לפי סעיף 38 לפקודה.

חלקי נקודות הזיכוי שיינתנו לבן הזוג הרשום לפי סעיף 38 הן: אם אין לו ילדים תוספת של $1\frac{3}{4}$ נקודות זיכוי ($1\frac{1}{2}$ נקודה לפי סעיף 38(א) + $\frac{1}{4}$ נקודה לפי סעיף 36 עבור נסיעות האשה), אם יש לו ילדים יהיה זכאי לשתי נקודות זיכוי. ($1\frac{3}{4}$ נקודות זיכוי + $\frac{1}{4}$ נקודת זיכוי כאמור).

אם כך, במעבר מחישוב נפרד לחישוב מאוחד מקבלים בני הזוג תוספת נקודות זיכוי של $1\frac{3}{4}$ נקודות זיכוי כאשר אין להם ילדים עד גיל 18 ושתי נקודות זיכוי כאשר יש

¹ הכוונה לגיל 18 בתחילת שנת המס.

² בתוקף בשנים 2013-2015.

³ יחיד מוטב כמשמעותו בסעיף 37 לפקודה, הוא יחיד שהוא או בן זוגו הגיע לגיל פרישה, או שהוא או בן זוגו, עיוור או נכה כמשמעותם בסעיף 9(5)(א) לפקודה.

להם ילדים עד גיל 18, אולם מפסידים את נקודות הזיכוי והזיכויים והניכויים הנוספים, שהיו שני בני הזוג זכאים להם בחישוב נפרד.

קשה להניח שתהיה העדפה לחישוב מאוחד על חישוב נפרד בשל המגבלה של ההכנסה המזערית הנדרשת לכך (מעל פי 10 מערך נקודת זיכוי), בשל סף המס הגבוה ובשל שיעורי המס של בני הזוג. נערוך בדיקה אם קיים מצב כלשהו בו כדאי חישוב מאוחד (מלבד במצב של קיזוז הפסדים). תחילה נתייחס לחישוב "מעין נפרד".

2. חישוב "מעין נפרד" [סעיף 38(ב) לפקודה]

סעיף 38(ב) לפקודה קובע:

"(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), אם הכנסתו של בן הזוג שאינו בן זוג רשום איננה עולה על סכום שהוא פי חמישה מסכום חלקי נקודות הזיכוי האמורות, לפי העניין, לא תיכלל הכנסתו של בן הזוג שאינו רשום, בחישוב ההכנסה החייבת של בן הזוג הרשום, ובחישוב המס של בן הזוג הרשום לא יובאו בחשבון חלקי נקודות הזיכוי האמורות."

חלקי נקודות הזיכוי האמורות הינן כדלקמן: אם לילדים 2 נקודות זיכוי, אם ללא ילדים 1.75 נקודות זיכוי.

לפי סעיף 38(ב) מכפלת חלקי נקודות הזיכוי האמורות פי 5 תהיה כדלקמן:

$$\begin{array}{ll} \text{עם ילדים} & 10 \text{ נ"ז} = 2 \times 5 \\ \text{ללא ילדים} & 8.75 \text{ נ"ז} = 1.75 \times 5 \end{array}$$

תקרות הכנסה האמורות לפי סעיף 38(ב) לפקודה לשנת 2012 הינן:

$$\begin{array}{ll} \text{תקרת הכנסה לפי סעיף 38(ב) עם ילדים} & 10 \times 2,616 = 26,160 \\ \text{תקרת הכנסה לפי סעיף 38(ב) ללא ילדים} & 8.75 \times 2,616 = 22,890 \end{array}$$

כאשר הכנסת האישה היא מתחת לתקרות הנ"ל היא לא תצטרף להכנסת הבעל. אף על פי כן, אם הוא עמית מוטב הוא יהיה זכאי לנקודת זיכוי לפי סעיף 37 עבור אישה שכלכלתה עליו. הוא לא יהיה זכאי במקרה זה לחלקי נקודות הזיכוי לפי סעיף 38(א) לפקודה.

זהו חישוב "מעין נפרד", שבו ההקלה באה לידי ביטוי בכך שבן הזוג שאינו בן זוג רשום נחשב כ"לא עובד", אף שעבד תקופת זמן כלשהי, כאשר הכנסתו היא נמוכה מהתקרות דלעיל, לפי סעיף 38(ב) לפקודה. מתחת לסכום שהוא פי 5 מנקודות הזיכוי אין לערוך חישוב נפרד, אולם הכנסת בן הזוג שאינו בן זוג רשום אינה נכללת בהכנסות בן הזוג הרשום. בן הזוג שאינו בן זוג רשום יהיה זכאי איפוא כשלעצמו ל-2.25 נקודות זיכוי לפחות, שערכן עולה על המס המחושב לרמת הכנסה זו, כך שתוצאת המס שלו תהיה אפס מס.

אם כך, כאשר הכנסת בן הזוג שאינו בן זוג רשום מתחת לתקרות הנ"ל, אין זכות בחירה בין חישוב נפרד לבין חישוב מאוחד ובכל מקרה ייעשה החישוב ה"מעין נפרד".

3. חישוב מאוחד אינו כדאי

להלן נדגים שהחישוב המאוחד נחות לעומת החישוב הנפרד.

דוגמא: נקודת השוויון לבעלי הכנסות נמוכות

אבי ודינה הם בעל ואישה. דינה היא בן הזוג הרשום. הכנסתו של כל בן זוג ממשכורת בשנת 2015 היא 80,000 ש"ח.

- פרטים נוספים:
- ◆ אין "יחיד מוטב".
 - ◆ אין ילדים.

נדרש: מהי שיטת הדיווח העדיפה לבני הזוג?

פתרון

הכנסות בן הזוג שאינן בן זוג רשום על התקרה לחישוב "מעין נפרד" (כשאינן ילדים - 22,890 ש"ח¹). בנוסף, הכנסות בני הזוג אינן תלויות. לכן, על בני הזוג לבחור לבחור בין חישוב מאוחד או נפרד.

[2.75 + 1.75 = 4.5]	4.50	נקודות זיכוי בחישוב מאוחד
[2.75 + 2.25 = 5.0]	(5.00)	נקודות זיכוי בחישוב נפרד

	<u>חישוב נפרד</u>	<u>חישוב מאוחד</u>	
<u>אבי</u>	<u>דינה</u>		
80,000	80,000	(2 x 80,000 =) 160,000	הכנסה חייבת
8,670	8,670	23,510	מס
(2,616x2.25=) (5,886)	(2,616x2.75=) (7,194)	(2,616x4.5=) (11,772)	נקודות זיכוי
2,784	+ 1,476	= 4,260 < 11,738	

¹ 2015-2013 לשנים בתוקף $1.75 \times 5 \times 2,616 = 22,890$

² חישוב מס לגבי הכנסה בסך 160,000 ש"ח.

$$\begin{aligned} &160,000 \\ &\frac{108,000}{52,000} \times 21\% = \frac{12,590}{10,920} \\ &23,510 \end{aligned}$$

³ חישוב מס לגבי הכנסה בסך 80,000 ש"ח.

$$\begin{aligned} &80,000 \\ &\frac{63,240}{16,760} \times 14\% = \frac{6,324}{2,346} \\ &8,670 \end{aligned}$$

4. נקודת האיזון [חישוב מאוחד או נפרד]

בבחירת שיטת הדיווח יש לבדוק, האם ההטבה שבתוספת נקודות הזיכוי בחישוב מאוחד עולה על תוספת המס כתוצאה מהעמסת הכנסות בחישוב מאוחד.

$$\text{ערך נ"ז הנוספות} = \text{הכנסות מועמסות על ב"ז שאינו ב"ז רשום} \times \text{שיעור המס השולי של ב"ז הרשום}$$

ברם, הכפלת הכנסה הגבוהה מזו המתחייבת במס, בשיעור המס השולי של בן הזוג הרשום, תעלה בדרך כלל על תוספת ערך נקודות הזיכוי.

המסקנה

בדרך כלל, לא כדאי לערוך חישוב מאוחד במקרה של קיום חבות במס (אלא רק במקרה של קיזוז הפסדים).

5. נקודות זיכוי בחישוב "מעין נפרד" ובחישוב מאוחד

5.1 חישוב מעין נפרד [סעיף 38(ב) לפקודה]

ילדים בתא המשפחתי (עד גיל 18)		אין	יש
הכנסת בן הזוג שאינו רשום לא עולה על 22,890		סעיף 38(ב)	הכנסת בן הזוג שאינו בן זוג רשום לא עולה על 26,160
חישוב "מעין נפרד"			
אישה		גבר	
יחיד מוטב?		יחיד מוטב?	
כן	לא	כן	לא
3.75	2.75	3.25	2.25
		סעיף 37	

5.2 חישוב מאוחד

אינו יחיד מוטב		יחיד מוטב ¹		אין ילדים	יש ילדים
אשה בת זוג רשומה	בעל בן זוג רשום	אשה בת זוג רשומה	בעל בן זוג רשום		
4.50	4.00	5.50	5.00		
4.75	4.25	5.75	5.25		

- יחיד שהוא או בן זוגו הגיעו לגיל פרישה, או שהוא או בן זוגו עיוור, נכה, כמשמעותם בסעיף 59(א) לפקודה. לעניין סעיף זה – גם מי שהיה נכה רק בחלק כלשהו משנת המס.
- מספר הילדים אינו מעלה ואינו מוריד לענין תוספת 0.25 נקודת זיכוי.
- גבר - 2.25 ני"ז

$$0.25 \text{ (סעיף 38 שמפנה לסעיף 36).}$$

$$\frac{1.75}{4.25} / \frac{1.5}{4}$$

(המשך בעמוד 2259)

¹ 2.25 + 1 + 1.75 = 5.00
² 2.75 + 1 + 1.75 = 5.50